Literatura.

Dr. Josef Pražák, **Novela k čsl. zákonu o právu autorském,** 1938. Cena Kč 6.—.

Ve »Sbírce pojednání z čsl. práva« vydalo Právnické nakladatelství V. Linharta rozšířený text Pražákovy přednášky, otištěné původně v časopise »Právník«, která hutnou formou podává stručnou historii a pak systematický výklad důležité novely č. 120/1936 k zákonu č. 218/1926. Výklad autorův opírá se o bohatou znalost pramenů i literatury, kterou pilně cituje a o niž své názory opírá. Sporné otázky řeší celkem velmi přesvědčivě, při čemž smím snad s potěšením konstatovati převážnou měrou souhlas s výklady, jež jsem tlumočil ve svém komentáři k novele (nakl. Kompas, 1937). V jediné námitce, kterou uvádí při výkladu § 16 a), musím po dobré úvaze dáti Pražákovi částečně za pravdu: mluvím-li o zabezpečení přiměřené odměny za rozhlasové šíření díla, není to zcela přesné; není tím ovšem míněno zajištění. Nestačila by však dle mého mínění pouhá nabídka, jak míní Pražák, neboť v zákoně se praví, že rozhlasová společnost může se domáhati na autoru svolení za přiměřenou odměnu. Nabídka tedy stačí teprve tehdy, přijme-li ji autor, a je tedy třeba projevu jeho vůle, jak ostatně Pražák dále výslovně uznává. Autor může ovšem svolení odepříti pouze z důvodů rázu immaterielního. Jinak nelze než s výklady Pražákovými souhlasiti a doporučiti je zájemcům, kteří hledají přehledný výklad specielních a laiku mnohdy velmi záhadných předpisů novely. Text novely a rejstřík vhodně dílko doplňují. Na chystané pojednání Pražákovo o Ochranném sdružení autorském můžeme býti zvědavi, neboť výklad § 30 a) je tu příliš stručný. Jan Löwenbach.

Dr. Arnošt Chmelař, Dr. Karel Tyl, **Komentář k železničnímu zákonu,** Praha 1938, stran XXIII + 1171, cena Kč 150.—.

Již dle posudku docenta Dr. Jiří Havelky, v němž dílo bylo avisováno, jsme byli oprávněni očekávati, že právě vyšlý komentář nového železničního zákona bude pro praksi cennou pomůckou. Očekávání nezklamalo.

Komentář Chmelařův týká se celého železničního zákona, pokud pak jde o část o odpovědnosti železnice za škody způsobené provozem, byl komentář zpracován Tylem za Chmelařovy spolupráce. Způsob zpracování byl volen ten, že na začátku díla jest citován v souvislosti celý zákon, poté následuje komentář rozdělený podle oddílů zákona, při čemž každý oddíl začíná monografickým systematickým úvodem, s bibliografií příslušné látky, načež následuje výklad každého paragrafu za použití judikatury. Zejména hojně jest citován materiál sebraný v »Přehledu judikatury ve věcech železničních« (Trnka), pořádaném jako příloha k »Časopisu pro železniční právo a politiku«.

Praktické právníky bude zajímati zejména výklad o železničním přepravním řádu (str. 471 a násl.) a o poměru speciálních norem k obchodnímu právu (str. 473 a násl.).

Dále bude s povděkem kvitován podrobný výklad § 205 o soudní příslušnosti, ve kterém se uvádí:

»K § 205, odst. 1.

»Jakýmikoli škodami« nejsou míněny jakékoliv škody, o jejichž náhradu může železniční podnik vůbec býti žalován (na př. i z porušení kupní smlouvy, pro nekalou soutěž atd.), nýbrž pouze všechny škody, o jejichž náhradě jedná část pátá žel. zák., v níž jest ust. § 205 zařazeno, resp. o jejichž druhu jedná, i když žaloba se opírá — domáhajíc se náhrady za škody způsobené před 5. červencem 1937 — o materielní předpisy dříve platné. Patří sem i žaloby o náhradu škody na věcech movitých, ne však žaloby zaměstnanců na železniční podniky pro bezdůvodnost nebo nepřiměřenost srážky s platu provedené na úhradu takovéto škody, protože tu jest základem žaloby poměr smluvní. Pak sem nepatří řízení ve věcech vyvlastňovacích, neboť jednak tu nejde o náhradu škod, nýbrž o zánik nebo omezení vlastnictví, jednak má toto řízení povahu řízení nesporného (§ 25 zák. č. 30/1878 ve znění podle § 195 žel. zák. a §§ 43 a násl. zák. čl. XLI/1881).

Ust. § 205, odst. 1 přirozeně neplatí pro žaloby podávané na zaměstnance žel. podniku, Mezinár. společnost lůžkových vozů atd., kde není žalován žel. podnik.

Obecný soud žalovaného (§§ 65 a násl. jur. normy, §§ 19 a násl. zák. čl. I/1911) se nemění. Obecný soud státu (žel. správy) je dán sídlem fin. prokuratury, příslušné k zastupování státu v tom kterém sporu (§ 74 jur. n., § 23 o. s. p.), obecný soud akc. společnosti jejím sídlem podle stanov. Žalobci dává se na výběr soud místa nehody vedle obecného soudu žel. podniku, po příp. vedle soudů jiných, na př. podle § 99 j. n. Další rozšíření možnosti volby je obsaženo v § 204, odst. 2. Dotčena

nejsou ustanovení o zvláštních soudech, na př. podle § 104 j. n.

Příslušnost podle § 205 platí i pro nároky opřené o obč. zák. (srv. »jakýchkoli škod«). Tak také judikatura v obdobném případě § 9 zák. č. 162/1908 ř. z. (Gl. U. 5049, Vážný civ. 9640, 10.478, 11.962, Trnka 1862 — Vážný civ. 13.595). Příslušnost podle § 205 platí i pro nároky postoupené a pro nároky přešlé podle § 197, odst. 3 žel. zák. (srv. Röll 65/1911 — Gl. U. 5473, Trnka 92, Vážný civ. 5304, Trnka 1862 — Vážný civ. 13.595), a přirozeně i pro nároky cizozemců proti cizozemským žel. podnikům z úrazů přihodivších se na území ČSR (srv. ohl. úrazů aut. Gl. U. 7252) a nároky těch, kteří hradili výlohy léčení zálohou za poškozeného (§ 1042 obč. zák., Röll 63/1912).

V zemích České a Moravskoslezské nastupuje pro nároky z úrazů — na rozdíl od dřívějších předpisů — místo příslušnosti obchodních soudů (senátů) prostá příslušnost krajských soudů a do 5000 Kč příslušnost soudů okresních, a mění se tedy jur. norma ohledně soudní příslušnosti pro žaloby o náhradu škod, pro něž platil § 3 zák. č. 27/1869. Ust. § 205, odst. 1 dává žalobci na rozdíl oproti dřívějšku možnost nejen opírati své nároky současně o žel. zák. a obč. zák. (což nemusí učiniti výslovně — srv. Röll 107/1913, Trnka 420 — Vážný civ. 2370 a j.), nýbrž i žalovati před týmž soudem o náhradu škody na osobě i na věcech. Odpadají spory o to, může-li býti žaloba odmítnuta pro nepříslušnost obchodního soudu (senátu), zjistí-li se, že není dána »příhoda v dopravě«. V zemích Slovenské a Podkarpatoruské platilo vše to již podle § 37 zák. čl. I/1911.

§ 205, odst. 1 žel. zák. zavádí úpravu stejnou, jako platí podle § 53 zák. č. 81/1935 pro náhrady škod z provozu mot. vozidel.

O sčítání nároků s hlediska příslušnosti soudu platí ust. § 55 c. ř. s. a § 7 o. s. p.

K § 205, odst. 2.

Nároky z přepravní smlouvy jsou upraveny ž. p. ř., nyní č. 144/1928 Sb. z. a n. (viz u § 85 žel. zák.). O soudní příslušnosti platí ust. čl. 104 ž. p. ř. Toto ust. nedotýká se ani věcné ani místní příslušnosti soudní, nýbrž upravuje pouze pasivní legitimaci k žalobě o náhradu škody z přepravy. Nová úprava § 205, odst. 2 žel. zák. ponechává v zemích České a Moravskoslezské dnešní stav, t. j. místní příslušnost věcně příslušného soudu sídla pasivně legitimovaného žel. podniku (jeho provozovatele), resp. u stát. drah příslušné prokuratury (podle ředitelství státních drah) (Trnka 755 — Vážný civ. 4620). Mohlo by se tvrditi, že ust. § 205, odst. 2 žel. zák. vylučujíc použití § 205, odst. 1 o soudu místa způsobení škody z přepravy, vylučuje na Slovensku a P. Rusi jakožto ustanovení povahy speciální také použití § 37 o. s. p. na žaloby o náhradu škod ze smlouvy přepravní. Tak daleko však zákonodárce jíti nechtěl. Ostatně závažné potíže by tím ve skutečnosti nevznikly.

Jak bylo již řečeno u § 203 sub 7, podle našeho práva nelze nároky na náhradu škody na osobě vyvozovati z nesplnění smlouvy přepravní. Uvedení výjimky škod na osobě v § 205, odst. 1 platí pro škody na osobě přes to, že většinou vznikají za přepravy osoby, která byla poškozena. Věcný význam má tato výjimka, pokusí-li se někdo přece jen své nároky odůvodniti povinnostmi žel. podniku ze smlouvy přepravní; dovolává-li se ust. § 1313 a) obč. zák., jde o odpovědnost zaměstnavatelovu za zaměstnance z jeho nedovoleného jednání podle obč zák. a platí již proto ust. § 205, odst. 1. Každý poškozený na osobě, ať své nároky opírá o jakékoliv předpisy, má volbu soudu podle § 205, odst. 1. Rovněž ji má ten, kdo uplatňuje nárok na náhradu škody na věcech vzniklé spolu se škodou na osobě. To jsou především nároky na náhradu škody na ručních zavazadlech, opřené o čl. 26, § 3 žel. přepr. řádu, dále nároky z poškození a ztráty předmětů (šatstva, obsah kapes), které cestující veze s sebou. O jich náhradě viz u § 202, sub 13 a 14. Jest ovšem třeba časové i místní shody vzniku obojích škod. Pro jiné žaloby z přepravy osob než o náhradu škod na osobě a spolu s nimi vzniklých škod na věcech neplatí ovšem výjimečné ust. § 205, odst. 2, a tedy neplatí ani § 205, odst. 1.«

Pužman.

Z právní prakse.

Řízení o zbavení svéprávnosti — rekursní lhůta.

Věstník ministerstva spravedlnosti ze dne 28. února 1938, č. 2, roč. 20, přináší toto důležité sdělení:

»Nesprávným výkladem je z rozhodnutí nejvyššího soudu ze 7. listopadu 1936, R